

Esitutkintapäätöksen oikeudelliset perustelut

KANTELU

Kantelija on 18.2.2024 oikeuskanslerille toimittamassaan kantelussa arvostellut Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen 29.8.2023 tekemää esitutkintapäätöstä asiassa 5560/R/37329/22.

SELVITYS

Poliisihallitus on 23.5.2024 antanut asiasta lausuntonsa, jonka liitteenä on Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen lausunto ja tutkinnanjohtajana kantelun kohteena olevassa asiassa toimineen rikosylikomisario A:n selvitys.

Lausunnot ja selvitys toimitetaan kantelijalle tämän päätöksen liitteenä.

RATKAISU

Arviointi

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin esitutinnan toimittamista koskevan säännöksen lainvalmistelutoissa ([hallituksen esitys 222/2010](#) vp, s. 177) on todettu, että pelkkä väite rikoksen tapahtumisesta ei vielä riitä esitutinnan aloittamiseen, vaan esitutinnan aloittamispäätökselle on voitava esittää asianmukaiset konkreettiset perusteet. Edellä mainittu lainkohta jättää esitutinnan aloittamisesta päättävälle tutkinnanjohtajalle harkintavaltaa.

Esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan esitutinnan valmistuttua asia on toimitettava syyttäjälle syyteharkintaa taikka sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa tarkoitetun määräyksen tai vaatimuksen antamista varten. Pykälän 2 momentin mukaan esitutkinta päätetään kuitenkin saattamatta asiaa syyttäjän käsiteltäväksi, jos tutkinnassa on selvinnyt, ettei rikosta ole tehty taikka ettei asiassa voida nostaa ketään vastaan syytettä tai esittää muuta rikokseen perustuvaa julkisoikeudellista vaatimusta.

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan esitutinnan toimittamatta jättämisestä sekä esitutinnan päättämisestä saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi on tehtävä kirjallinen päätös. Pykälän 2 momentin mukaan päätöksestä on ilmentävä muun ohella päätöksen perustelut ja sovelletut säännökset.

Kyseessä olevan esitutkintapäätöksen päätösperusteena on ilmoitettu, ettei asiassa ole syytä epäillä rikosta. Kuitenkin päätöksessä ilmoitettu lainkohta, esitutkintalain 10 luvun 2 §:n 2 momentti, viittaa siihen, että asiassa olisi kysymys aloitetun esitutinnan lopettamisesta saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi. Päätöksen perusteluissa on todettu, että asiassa on suoritettu esitutkintaa ja perustelujen lopussa taas todetaan, ettei asiassa ole syytä epäillä rikosta eikä esitutkintaa aloiteta. Päätöksen perustelut ja päätösperusteena ilmoitettu lainkohta ovat näin ollen ristiriitaiset.

Esitutkintapäätöksestä tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, onko kysymyksessä päätös esitutinnan aloittamatta jättämisestä vai aloitetun esitutinnan lopettamisesta. Päätöksessä tulee lisäksi mainita sen oikeudellisena perusteena oleva säännös.

Esitutkintapäätösten perustelujen keskeinen tehtävä on tiedottaa asianosaisille, miksi esitutkintaa ei aloiteta tai miksi se on lopetettu. Päätöksen perustelut lisäävät luottamusta viranomaisen toiminnan lainmukaisuuteen ja mahdollistavat tarvittaessa myös ratkaisujen jälkikäteisen oikeudellisen arvioinnin.

Tutkinnanjohtajana asiassa toimineen rikosylikomisario A:n selvityksen mukaan päätöksessä todetaan virheellisesti, että asiassa on toimitettu esitutkintaa ja viitataan esitutkintalain 10 luvun 2 §:ään. Asiassa on tehty esitutkintalain 3 luvun 3 § 2 momentin mukaista esiselvitystä, jonka perusteella hän on päättänyt, ettei esitutkintaa aloiteta. A on lisäksi kertonut itse huomanneensa

päätöksessään virheen takavarikko- ja jäljentämiskieltojen osalta, ollut näiden tiimoilta yhteydessä kantelijaan, joka on myös toimittanut uutta selvitystä. A on uuden selvityksen saatuaan harkinnut esitutkintakynnyksen ylittymistä uudelleen ja päätenyt edelleen siihen, että esitutkintaa ei aloiteta.

Itä-Uudenmaan poliisilaitos on lausunnossaan todennut, että tutkinnan päätöksessä on ristiriitaisuus. Koska päätöksessä on viitattu väärään säännökseen tutkinnan lopettamisesta, päätös ei täytä poliisilaitoksen näkemyksen mukaan esitutkintapäätöksen perusteluille asetettua informatiivisuuden vaatimusta.

Poliisihallitus on todennut lausunnossaan, ettei tutkinnan päätös ristiriitaisuuden ja osittaisen virheellisyyden vuoksi täytä esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 2 momentin vaatimuksia päätöksen sisällölle. Myöskään päätöksessä mainitut takavarikko- ja jäljentämistä koskevat kiellot eivät ole soveltuneet rikosilmoituksen kohteena olevassa asiassa. Poliisihallituksen lausunnon mukaan tutkinnanjohtaja on tehnyt tarvittavat muutokset asian esitutkintapäätökseen siten, ettei se enää sisällä ristiriitaista tai virheellistä tietoa, joten tutkinnanjohtaja on ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin asiassa.

Päätöksessä on selvityksen perusteella tosiasialla ollut kyse siitä harkinnasta, onko asiassa syytä epäillä rikosta ja onko asiassa toimitettava esitutkinta. Asiassa on tehty esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentin mukaista esiselvitystä, jonka perusteella rikosylikomisario A on päättänyt, ettei esitutkintaa aloiteta (ETL 3:3). Oikeampi oikeusperusta silloin olisi ollut esitutkintalain 3 luvun 3 § ja perustella päätös sen mukaisesti.

Yhdyn poliisilaitoksen ja Poliisihallituksen näkemykseen, ettei esitutkintapäätös ristiriitaisuuden ja osittaisen virheellisyyden vuoksi täytä esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 2 momentin vaatimuksia päätöksen sisällölle.

Minulla ei käytettävissäni olevasta selvityksestä ilmenevän perusteella ole aihetta epäillä, että rikosylikomisario A olisi ylittänyt harkintavaltansa esitutkinnan toimittamatta jättämisestä päättäessään.

Toimenpiteet

Kiinnitän Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen rikosylikomisario A:n huomiota esitutkintapäätösten huolelliseen laatimiseen ja perustelemiseen.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Liisamari Herala